

Projekt CZ.02.3.68/0.0/0.0/17_047/0011817
Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně II

SWOT-3 analýza oblasti čtenářské gramotnosti dle prioritních oblastí rozvoje MAP Brno

Prioritní oblast č. 1: Vytváření podmínek pro podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem

Silné stránky

1. Kompetence a volní vlastnosti pedagogů a vedení škol k zohlednění individuálních potřeb žáků a respektování potřeb žáků se SVP.
2. Vytváření podmínek pro speciálně pedagogickou podporu žáků ohrožených školním neúspěchem, kterým hrozí předčasný odchod ze vzdělávacích institucí.
3. Spolupráce s odborníky při řešení výchovných a vzdělávacích problémů, zajištění včasné podpory pro děti se SVP a cizince.
4. Fungování školských poradenských pracovišť.

Slabé stránky

1. Problém posilování strategií včasné intervence a podpory dítěte v učení a socializaci, podpora včasného vyhledávání a facilitace dětí mimořádně nadaných v jejich učení – *se žáky mimořádně nadanými pedagogové neumějí pracovat, nejsou na tuto práci připravováni, toto téma je stále na okraji zájmu a podpory.*
2. Omezená dostupnost a kvalita vzdělávání pro všechny žáky se zaměřením na kvalitu života v dospělosti – *jedná se o celospolečenský fenomén, potřeba vzdělání není pro část populace důležitá, proto chybí podpora ze strany rodin.*
3. Málo efektivní poradenské činnosti v oblasti primární prevence a v oblasti rizikového chování dětí a žáků – *prevence se sice realizuje ve všech školách, ale není dostatečně koncepční a vnitřně provázaná.*
4. Vysoké počty žáků ve třídách zvyšují míru stresu pedagogů a znemožňují efektivnější práci se žáky se SVP – *nastavení systému společného vzdělávání, který nedostatečně reflektuje možnosti vzdělávání většího počtu žáků se SVP ve třídách.*

5. Nejasná pravidla spolupráce škol se státní správou (OSPOD) – záškoláctví, skryté záškoláctví apod. Přístup jednotlivých OSPODů k řešení problémových situací a informovanosti škol se velmi liší – *chybí lepší mezirezortní spolupráce – MŠMT, MPSV, MZ, MV.*

Příležitosti

1. Posilování sociálních procesů a vztahů mezi dětmi, žáky a pracovníky škol, zlepšování klimatu školy, začleňování školy do komunitního prostoru.
2. Podpora aktivit a opatření posilujících nezávislost dětí a žáků ve spolurozhodování ve věcech vlastního vzdělávání.
3. Rozvíjení kompetencí pedagogů a ostatních pracovníků školy v oblasti společného vzdělávání dětí a žáků s různou úrovní schopností a odlišným sociálním zázemím.

Ohrožení

1. Stále se měnící podmínky pro společné vzdělávání a z toho plynoucí nejistota odborné, rodičovské i laické veřejnosti o významu inkluze pro komunitu a socializaci dítěte – *časté legislativní změny a z toho plynoucí nejistota zainteresovaných stran.*
2. Dostupnost speciálních pedagogů pro přímou práci ve třídách a metodické vedení pedagogů v některých školách – *nastavené podmínky neumožňují, aby mohli speciální pedagogové působit ve všech školách (zejména malých).*
3. Stále nízká míra přijetí společného vzdělávání mezi veřejností – *nedostatečná mediální i odborná podpora SV.*

Prioritní oblast č. 2: Kvalitní vzdělávání pedagogických pracovníků

Silné stránky

1. Zájem pedagogů o další vzdělávání.
2. Široká nabídka DVPP.
3. Dobré materiální vybavení škol.
4. Kvalifikovanost pedagogů.

Slabé stránky

1. Dostupná a kvalitní vnější podpora ředitelům škol v této oblasti – mentoring a koučink pro ředitele škol – *vysoké finanční náklady a časová zaneprázdněnost ředitelů.*
2. Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti pedagogické diagnostiky a vzdělávání dětí a žáků nadaných, menší nabídka kvalitního vzdělávání pro učitele MŠ – *nabídce vzdělávání pro MŠ a vzdělávání nadaných žáků je věnováno méně pozornosti.*
3. Nedostatek možností vzdělávání v matematické pregramotnosti – *nedostatečná vzdělávací nabídka.*
4. Nižší digitální kompetence pedagogů – *příčin je více – nedostatečné materiální vybavení, různé požadavky vedení školy, odlišné priority školy, přístup pedagogů.*

Příležitosti

1. Řízení školy: klíčová role ředitelů škol jako pedagogických lídrů ovlivňujících rozvoj a udržitelnost pedagogické kvality.
2. Plány pedagogického rozvoje a profesní portfolia pedagogů.
3. Uvádění začínajících pedagogů.
4. Využívání seberefektivních technik, sebehodnocení, zpětné vazby.
5. Spolupráce pedagogů uvnitř školy i mezi školami, vzájemné učení, sdílení příkladů dobré praxe.
6. Metodická podpora škol.
7. Možnosti využití vzdělávání pedagogů v rámci projektů.
8. Moderní technologie a vzdělávání. Zkušenost z distančního vzdělávání ukazuje, že tato oblast není ani v základních parametrech státem centrálně řešena (vybavenost škol, metodické vedení pedagogů, aktuální trendy apod.).

Ohrožení

1. Role ředitele jako nositele realizace procesu změny a role zodpovědnosti za celkovou kvalitu vzdělávání ve škole – *vysoká míra zodpovědnosti, velmi rozsáhlé a různorodé povinnosti a kompetence.*
2. Nemožnost účasti pedagogů na vzdělávání z důvodu organizačních podmínek zejména malých škol – *v malých školách je problémem zajištění výuky v případě účasti pedagogických pracovníků na DVPP.*
3. Finanční podmínky škol: nutnost financování zástupu za nepřítomného pedagoga – *omezené finanční možnosti škol – nedostatečná finanční dotace ONIV.*

6. Vysoké nároky na práci pedagogů – *časté změny, chybějící dlouhodobá koncepce školství.*
7. Kolísavá kvalita nabízeného vzdělávání – *nedostatek kvalitních lektorů.*
8. Preferování samostudia v mateřských školách - *omezení plynoucí z jiné organizace školního roku mateřských škol.*
9. Nedostatek finančních prostředků poskytovaných na DVPP ze státního rozpočtu, zvyšující se ceny seminářů – *nastavení rozpočtu škol při financování regionálního školství.*

Prioritní oblast č. 3: Komunikace a spolupráce s rodiči

Silné stránky

1. Vytváření podmínek pro speciálně pedagogickou podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem, kterým hrozí předčasný odchod ze vzdělávacích institucí v důsledku odlišného sociálního zázemí a nezájmu rodiny.
2. Nastavená spolupráce škol s rodiči.
3. Podpora potřebných rodin.
4. Realizace společných akcí – setkávání, projekty, neformální akce.

Slabé stránky

1. Méně efektivní spolupráce mezi školou, rodinou a školním poradenským zařízením – *personální zajištění, obtížná komunikace, nezájem zainteresovaných stran, podcenění situace.*
2. Nedostatečná nebo špatná spolupráce s OSPOD – *legislativní pravidla, omezené možnosti řešení problémů, šablonovitost postupů.*
3. Nedostatečná připravenost začínajících pedagogů komunikovat s rodiči a připravit se na krizové situace. Studenti by měli být v rámci studia vzdělávání v oblasti komunikace a řešení konfliktů – *příprava budoucích pedagogů na pedagogických fakultách.*

Příležitosti

1. Zlepšování komunikace mezi žáky, rodiči i pedagogy, vytváření bezpečného a otevřeného klimatu školy.
2. Podpora vzdělávání pedagogů v oblasti spolupráce rodiny a školy.
3. Realizace vzdělávání pedagogů v oblasti komunikace, řešení problémů.

Ohrožení

1. Nedostatečná vzájemná komunikace školy a rodiny, nezvládnání řešení konfliktů a problémů, nedostatečná schopnost školy obhájit vlastní názory a postupy – *malé zapojení žáků do chodu školy, do zodpovědnosti za svůj život, absence spolupráce s rodiči.*
2. Nedostatečná zodpovědnost některých rodičů za výchovu, vzdělávání a rozvoj dítěte – *rozdílné sociální a kulturní podmínky a tradice rodin.*
3. Absence aktivní spolupráce rodiny a školy - *chybějící zájem z obou stran.*

Prioritní oblast č. 4: Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti

Silné stránky

1. Podpora rozvoje ČMG v rámci ŠVP škol.
2. Podpora rozvoje znalostí pedagogů v oblasti ČMG, sdílení dobré praxe, využívání poznatků ve výuce.
3. Účast pedagogů na kurzech DVPP, studium literatury.
4. Podpora základních znalostí a dovedností žáků v oblasti ČMG, podpora práce s textem.
5. Aktualizace odborné literatury a multimédií pro rozvoj ČMG na školách, individuální přístup k žákům.

Slabé stránky

1. Menší dostupnost školní knihovny podle potřeb a možností žáků – *školy nemají dostatek prostor, kde by mohly být knihy pro žáky volně k dispozici.*
2. Kolísající kvalita didaktických výukových materiálů (pracovní listy, úlohy, rébusy) – *nabídka výukových materiálů je velmi různorodá, avšak na velmi rozdílné úrovni.*
3. Malá nebo nedostatečná informovanost rodičů a spolupráce s rodiči v oblasti ČMG (představení kroužků, aktivit a profesí spojených s rozvojem matematické gramotnosti, např. projektové dny, dny otevřených dveří apod.) - *malý zájem rodičů o rozvoj ČG svých dětí.*

Příležitosti

1. Rozvíjení spolupráce školy s dalšími aktéry k rozvoji ČMG (projekty se školami, obcemi, NNO).
2. Tlak na implementaci příslušné gramotnosti na úrovni školy.

3. Zajištění pozice samostatného pracovníka, který by zajišťoval rozvoj ČMG (podpora DVPP a zabezpečení financí).
4. Zajištění materiálně technických podmínek pro rozvoj v příslušné oblasti gramotnosti mimo školu (exkurze, výstavy, tematické programy, knižní veletrhy s konkrétními autory (autoři - komiksy).
5. Zajištění dostatečného množství interaktivních metod a pomůcek pro rozvoj ČMG.
6. Popularizace ČMG mezi veřejností. Žáci a rodiče mnohdy nerozumějí důležitosti rozvoje gramotností ve vztahu k jejich uplatnění na pracovním trhu.

Ohrožení

1. Nezájem ze strany žáků a rodičů o rozvoj ČMG – *rozvoj ČG nepovažují rodiče za prioritu.*
2. Nedostatečná podpora podpory ČMG ze strany zřizovatele - *většina zřizovatelů nesleduje pedagogické procesy ve školách, tedy ani podporu ČG.*
3. Nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj ČMG (např. k personálnímu zajištění pedagogického dozoru koutků, volně otevřených učeben, k možnému půlení hodin, k inovaci a výměně učebních pomůcek k rozvoji ČMG, k zajištění dostatečného počtu těchto pomůcek apod. – *nedostatek finančních prostředků.*

Prioritní oblast č. 5: Podpora společného vzdělávání a rovnost příležitostí pro všechny děti a žáky

Silné stránky

1. Podpora sociálních kompetencí a sociální gramotnosti ve školách.
2. Spolupráce MŠ i ZŠ s vysokými školami, které připravují budoucí pedagogy (tzv. fakultní školy).
3. Spolupráce s NNO a dalšími organizacemi, které pracují s dětmi a žáky se SVP.
4. Zájem škol o osobnostní a odborný růst pedagogů v oblasti společného vzdělávání.
5. Fungování školských poradenských pracovišť.

Slabé stránky

1. Nadměrná administrativa v oblasti práce s dětmi a žáky se SVP – *nastavení systému SV*.
2. Stále se měnící pravidla a legislativní změny a z toho plynoucí nejistota škol (např. v zaměstnávání školních psychologů) – *finanční podmínky SV*.
3. Nedostatečné kompetence pedagogů v oblasti vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných, cizinců, žáků s psychiatrickými diagnózami – *pedagogové nebyli a stále nejsou připravováni na práci s těmito dětmi*.

Příležitosti

1. Kvalitní vzdělávání pedagogů v oblasti práce se žáky s podpůrnými opatřeními.
2. Výměna zkušeností dobré praxe, síťování škol, vzájemné návštěvy pedagogů na školách.
3. Podpora kvality společného vzdělávání už v mateřských školách.
4. Podpora komunikace a spolupráce s rodiči.
5. Posilování školních poradenských pracovišť.
6. Prohloubení spolupráce s NNO, které pracují s rodinami ze sociálně vyloučeného prostředí .
7. Podpora škol v oblasti společného vzdělávání ze strany zřizovatele.
8. Přiblížení společného vzdělávání veřejnosti. Vysvětlení základních principů a příkladů dobré praxe by přispělo k pozitivnějšímu pohledu veřejnosti na společné vzdělávání.

Ohrožení

1. Velké zatížení poradenských zařízení a s tím související neefektivní spolupráce poradenských zařízení se školami – *nedostatek kapacit ŠPZ*.
2. Nezáměr rodičů dětí a žáků ze sociálně vyloučených lokalit o vzdělávání svých dětí a o spolupráci se školou – *kulturní a sociální podmínky, nedostatečná podpora vzdělávání, negativní postoj k významu vzdělání pro život*.
3. Přijímání společného vzdělávání veřejností, odmítání nebo nepochopení principů společného vzdělávání – *nedostatečná a matoucí reflexe fungování společného vzdělávání*.
4. Legislativní nejistota – *časté novely vyhlášek a změny pravidel*.

Prioritní oblast č. 6: Podpora polytechnického vzdělávání ve školách a podpora nadaných dětí a žáků

Silné stránky

1. Zájem škol o polytechnické vzdělávání a o podporu nadaných dětí a žáků.
2. Projekty statutárního města Brna zahrnující vzdělávání v oblasti podpory nadaných dětí a žáků.
3. Síť Technických mateřských škol.

Slabé stránky

1. Nízká vybavenost škol pro polytechnické vzdělávání (některé školy byly vybaveny v rámci výzvy OP VK č. 57) – *rozdílné priority škol, finanční možnosti, zaměření škol.*
2. Nedostatek možností vzdělávání v matematické pregramotnosti – *nedostatek seminářů věnovaných MPG, malá podpora vedení škol této problematice.*
3. Podpoře nadaných žáků není věnována systémová pozornost – *český vzdělávací systém nepomáhá péčí o nadané, nejsou vytvořeny podmínky (zejména personální).*

Příležitosti

1. Síťování škol a spolupráce škol s organizacemi, které podporují technické vzdělávání a/nebo práci s nadanými dětmi a žáky.
2. Možnosti financování úprav a vybavení prostor pro výuku z výzev IROP, ITI apod.
3. Záměr statutárního města Brna podpořit síť tzv. Technických základních škol.
4. Další aktivity statutárního města Brna zahrnující vzdělávání v oblasti podpory nadaných dětí a žáků.

Ohrožení

1. Nedostatek prostor pro výuku – *materiální podmínky škol.*
2. Vysoký počet žáků ve třídách.
3. Velká finanční náročnost na vybavení prostor pro výuku.
4. Absence komplexní podpory nadaných dětí a žáků.
5. Nízká kvalifikovanost pedagogů v práci s nadanými dětmi a žáky – *na vzdělávání nadaných žáků nejsou připravováni pedagogové v pregraduální přípravě, nedostatek kvalitních seminářů na toto témata.*